

Tembelliğe tevekkül kılıfı geçirmeyelim

Recâi Bey: “Hakikat Çekirdekleri’nde bulunan ‘Tertib-i mukaddemâta tefvîz tembelliktir; terettüb-ü netîcede tevekküldür’ sözünü açıklar mısınız?”

Tevekkül, Tevhid Dîni olan İslâmiyetin en çok önem verdiği ahlâkî değerlerden birisidir. Kur’ân “Allah’a tevekkül et; Vekîl olarak Allah yeter” buyurur¹.

Allah’a îman eden, Allah’a teslim olur, boyun eğer, tevekkül eder, her işinde Allah’a güvenir, her sıkıntısında Allah’a ilticâ eder, her hâlinde Allah’a sığınır. Üstad Bedüzzaman bunu, “Îman Tevhîdi, Tevhid teslimi, teslim tevekkülü, tevekkül saadet-i dâireyi iktizâ eder” cümlesiyle formüle etmiştir.²

Ancak Bedüzzaman’ın dilinde, “Tevekkül, esbâbı bütün bütün reddetmek değildir.” Yâni, sebepler Cenâb-ı Hak’ın kudretinin bir perdesi bilinecek ve sebeplere riâyet edilecektir. Fakat bu riâyet, bir nevî fiilî duâ telâkkî edilecek; sebeplerle gelen netîceler doğrudan Cenâb-ı Hak’tan bilinecek ve O’na minnettâr olunacaktır. Bir diğer ifâdeyle sebeplere müracaat olunacak, ancak minnet edilmeyecektir.³

Bu yaklaşım Kur’ân’ın, “Öyleyse bir işi bitirince, diğerine giriş”⁴ âyeti ile “İnsan için ancak çalıştığı kadarı vardır”⁵ âyetinin de tefsîri mâhiyetindedir. Çünkü mü’minden mutlak tevekkül isteyen Kur’ân, boş durmasını ve çalışmamasını da aslâ onaylamaz. Yani Kur’ân nazarında mü’min hem çalışacak, bir işi bitirince hemen bir diğerine girişecek; hem de muhakkak Allah’a tevekkül edecek, Allah’ı kendisine Vekîl tayin edecek. Ve bu iki zıt gibi görünen mânâyı müstakîm ve müsbet bir çizgide birleştirecek.

Kur’ân’ın bu iki emrini Saîd Nursî Hazretleri, “Tertib-i mukaddemâta tefvîz, tembelliktir. Terettüb-i netîcede tevekküldür. Semere-i sa’yine ve kısmetine rızâ kanaattir. Mevl-i sa’yi kuvvetlendirir. Mevcûda iktifâ dûn-himmetliktir”⁶ sözüyle birleştirir.

Tefvîz lügatte, işi birisine havâle etmek, birisine bırakmak demektir. Bir iş, sebeplere müracaat aşamasında havâleciliğe kurban edilmemelidir. Başlangıçtaki bu tefvîz, yani Allah’a havâlecilik, Allah’a tevekkül âdâbına da ters düşer ve tam bir tembellik olur. Tembellik eden, başarısızlık tokadı yer.

İslâm âleminin bugün içinde bulunduğu bu sefâletin, bu geri kalmışlığın ve bu üçüncü dünyâ ülkesi görüntüsünün sebebi, farkında olunarak veya olunmayarak

gönüllere çöreklenen bu tefvîzden, bu yanlış tevekkül anlayışından başka bir şey olabilir mi? Müslümanların sebeplere müracaat aşamasında işi Allah'a bırakmaları ve kendileri ilerleme, inkişaf ve terâkkî adına tek bir irâde bile göstermemeleri üzerine "medeniyette geri kalma" tokadı yemeyi hak ettikleri söylenemez mi? Müslüman olmayan muhtelif toplumlarınsa sebeplere müracaat aşamasında işi sağlam tutarak, işe gerekli önemi vermeleri ve büyük bir özveri ile işe sarılmaları, bu günkü muvaffâkiyetlerinin arka plânında yatan yaklaşım olarak teslim edilemez mi?

Çünkü Allah'ın açık beyânı ve taahhüdü vardır. Kişinin veya toplumların Müslüman olması veya olmaması önemli değildir; herkes çalıştığı kadar muvaffak olacaktır.

Plân ve icraatta, yani sebeplere müracaat aşamasında elinden gelen özen ve özveri gösterildikten sonra, bu çalışmaya terettüp eden ve verilen netîceyi Allah'a havâle etmek ve sonucu Allah'a bırakmak, çalışmasının sonucuna ve kısmetine râzı olmak ise tevekkülün ve kanaatin tâ kendisidir. Bu noktada tevekkül ve kanaat çalışma şevkini ve meylini artırır. Çünkü verenin Allah olduğu, çalışması gerekenin de "biz" olduğumuz gerçeğini iyi kavrarsak, işi bir ibâdet titizliği içinde yaparız. Ve Allah'ın izniyle muvaffak oluruz. Çünkü böylece işe bir "sâlih amel" hüviyeti kazandırmış oluruz. Cenâb-ı Hakk'ın sâlih amellerde en az "bire on" vaadi bulunduğunu unutmaz ve ibâdetlerde olduğu gibi, iş hayatında da bunu arkamıza alabilirsek, yer küreden uzayın derinliklerine kadar büyük bir keşif ve kerâmet sahâsı önümüze açılmaz mı?

Böylece tevekkül ve kanaati doğru anlamının ne denli büyük bir hazîne olduğunu, bizzat görerek ve yaşayarak teslim etme imkânına kavuşuruz.

Dipnotlar:

- 1- Ahzâb Sûresi, 33/3
- 2- Sözler, S. 284
- 3- a.g.e., s. 284
- 4- İnşirâh Sûresi, 94/7
- 5- Necm Sûresi, 53/39
- 6- Mektûbât, S. 461